

Utbildningsdepartementet

Vårt datum: 2025-05-20**Vårt diarienummer:** ADM/2025:347**Ert datum:** 2025-02-21**Er beteckning:** U2024/02591

Kopia till Skolverket

Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) lämnar följande synpunkter på de remitterade förslagen.

Sammanfattning

- CSN:s utvecklingskostnader för att kunna hantera ett införande av nya 1 900-poängsprogram kommer att variera mellan 2,5 mnkr och 38 mnkr beroende på vilka lösningar Skolverket väljer för koder för de nya programmen. För att minimera kostnaderna föreslår CSN därför att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram koder för de nya yrkesutbildningarna i samråd med CSN.
- Elever som har gått ett yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng kommer, precis som studerande som redan idag saknar betyg i samtliga ämnen från ett program som kan ge behörighet för studier på en högre nivå, att ha rätt till studiemedel för studier på gymnasial nivå under 120 veckor. De kan även ha rätt till det högre bidraget.
- Förslaget att de nya 1 900-poängsprogrammen ska kunna erbjudas i form av gymnasial lärlingsutbildning, kan komma att ha en viss påverkan på utflödet av lärlingsersättning.
- Att yrkesprov ska vara möjligt att genomföra för elever som läst yrkesutbildning inom komvux, skulle kunna innebära ett något utökat flöde av studiemedel samt en något ökad skuldsättning för komvuxstuderande med studielån.
- CSN delar utredningens uppfattning att de nya yrkesprogrammen som omfattar 1 900 gymnasiepoäng bör erbjudas inom ramen för gymnasieskolan.
- CSN föreslår att det i studiestödsregelverket förtydligas att det, vid samverkan mellan läroanstalter, är den som är huvudman för utbildningen som ska vara uppgiftsskyldig till CSN.

REMISSVAR

- Vilken lösning Skolverket väljer för att kodsätta de nya 1 900-poängsprogrammen, påverkar CSN:s förmåga att genomföra förslaget till den föreslagna ikraftträdandetidpunkten.
- CSN anser att det är oklart om det ska vara möjligt att tillgodoräkna kurser som är avklarade före ikraftträdandet av de nya 1 900-poängsprogrammen, för att uppnå förutsättningarna för att kunna få ut ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis.
- CSN skulle behöva anpassa sitt nuvarande gränssnitt för att kunna ta emot ett nytt betyg benämnt Fx. En sådan ändring medför utvecklingskostnader för CSN.

5.1.1 Nya yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng ska införas i gymnasieskolan

CSN har utifrån sitt verksamhetsområde ingen erinran mot förslagen att nya yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng ska införas i gymnasieskolan, men önskar framföra följande.

CSN delar utredningens uppfattning att de nya yrkesprogrammen bör erbjudas inom ramen för gymnasieskolan och inte genom att en ny skol- eller utbildningsform införs. Som CSN har framfört i ett tidigare remissvar¹ skulle införandet av en ny utbildningsform bland annat kräva omfattande systemutveckling och därmed medföra höga implementeringskostnader för myndigheten.

Eftersom elever som går ett yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng inte uppnår behörighet för högskolestudier, kommer dessa elever att ha rätt till studiemedel för studier på gymnasial nivå under 120 veckor². Eleverna kommer också, under förutsättning att övriga villkor är uppfyllda, att ha rätt till det högre bidraget.³ Dessa elever kommer med andra ord i studiemedellssammanhang att bedömas som andra elever, som inte har betyg i samtliga ämnen från ett program som kan ge behörighet för studier på en högre nivå.

CSN noterar att rubriken till figur 5.2 anger att tabellen visar andelen elever som är behöriga till nationellt program. CSN uppfattar dock att tabellen är tänkt att illustrera andelen elever som saknar behörighet till nationellt program.

Förslagen kommer att medföra konsekvenser för CSN då myndighetens system behöver anpassas för att kunna hantera uppgifter om de nya yrkesprogrammen som omfattar 1 900 gymnasiepoäng. CSN behöver kunna ta emot uppgifter om de nya yrkesutbildningarna från skolorna. Den rapporteringen sker genom användning av koder som Skolverket beslutar om. Koden består för varje program av ett antal tecken/positioner där de två inledande positionerna är programförkortningen. Som exempel kan nämnas att dagens Barn- och fritidsprogram har de inledande positionerna BF. För CSN:s del är det

¹ CSN:s [remissvar](#) gällande betänkandet Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna (SOU 2024:16).

² Tid som studiemedel får lämnas för regleras i 3 kap. 8 § studiestödslagen (1999:1395).

³ Förutsättningarna för det högre bidraget framgår av 3 kap. 13 § studiestödslagen och 3 kap. 9 § studiestödsförordningen (2000:655).

REMISSVAR

väsentligt att de två första positionerna i koderna för de nya 1 900-poängsprogrammen skiljer sig från de två första positionerna i koderna som gäller för nuvarande yrkesprogram. Under förutsättning att Skolverket fattar beslut om koder för de nya 1 900-poängsprogrammen där de två inledande positionerna skiljer sig från de två inledande positionerna som gäller för nuvarande yrkesprogram, kommer CSN:s implementeringskostnader att uppgå till 2,5 mnkr. Om Skolverket väljer en lösning där de två första positionerna är samma i de nya och de nuvarande yrkesprogrammen, krävs omfattande anpassningar i CSN:s nuvarande handläggningssystem. CSN:s implementeringskostnader kommer med ett sådant alternativ i stället att uppgå till 38 mnkr.

För att minimera statens kostnader för ett införande av nya 1 900-poängsprogram föreslår CSN därför att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram programkoder för de nya yrkesutbildningarna i samråd med CSN.

5.5.1 Lärlingsersättning

CSN har inga synpunkter på förslaget, men önskar framföra följande.

Cirka fem procent av dagens elever som får studiebidrag får också lärlingsersättning. Beroende på hur omfördelningen av elever mellan programmen kommer att se ut i det nya gymnasiesystemet, kan förslaget komma att ha en viss påverkan på utflödet av lärlingsersättning.

7.5 Fler betyg inom det kunskapsspann som i dag motsvaras av betyget F skulle kunna fylla flera funktioner

Att införa ytterligare ett underkänt betyg med benämningen Fx skulle innebära att CSN behöver anpassa sitt gränssnitt till skolorna och systemleverantörerna för att kunna ta emot betyget. Ett sådant förslag skulle innebära utvecklingskostnader för CSN.

9.2.1 Ökade möjligheter för offentliga huvudmän att samverka kring yrkesutbildning

CSN har inga synpunkter på förslaget, men önskar framföra följande.

När det gäller uppgiftsskyldighet till CSN är det i studiestödsregelverket reglerat att en *läroanstalt* ska lämna vissa uppgifter till myndigheten.⁴ I likhet med vad CSN anfört i ett tidigare remissvar⁵, föreslår myndigheten att det i studiestödsregelverket förtydligas att det, vid samverkan mellan läroanstalter, är den som är huvudman för utbildningen som är uppgiftsskyldig till CSN. Detta

⁴ Uppgiftsskyldigheten för läroanstalterna avseende elever och studeranden med studiehjälp och studiemedel regleras i 6 kap. 6 § studiestödslagen (1999:1395) och 6 kap. 9–10 §§ studiestödsförordningen (2000:655) och avseende studerande med omställningsstudiestöd i 38 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd och 38 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd.

⁵ CSN:s [remissvar](#) gällande betänkandet Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna (SOU 2024:16).

REMISSVAR

för att undvika oklarheter kring vem som har ansvaret för att fullgöra den reglerade uppgiftsskyldigheten när delar av undervisningen lämnas över på entreprenad.

10.3.1 Yrkesprov ska vara möjligt att genomföra för elever som läst yrkesutbildning inom komvux

CSN har inga synpunkter på förslaget, men önskar framföra följande.

I betänkandet framkommer att det i dag är relativt få elever som läser en yrkesutbildning inom komvux som väljer att genomföra komvuxarbetet. Om det föreslagna yrkesprovet blir en form av kvalitetsstämpel som arbetsgivare kommer att efterfråga, skulle det också kunna innebära att berörda komvuxelever i högre utsträckning väljer att göra yrkesprovet. Eftersom yrkesprovet föreslås omfatta 100 poäng eller fem heltidsveckor skulle det i sin tur kunna innebära ett något utökat flöde av studiemedel samt en något ökad skuldsättning.

13.1 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser för förslaget om yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng och av andra förslag som följer av nya yrkesprogram

Som CSN redogjort för under avsnitt 5.1.1 kommer myndighetens system att behöva anpassas för att kunna hantera uppgifter om de nya yrkesprogrammen som omfattar 1 900 gymnasiepoäng. Hur omfattande systemutveckling som krävs är helt beroende av vilken lösning Skolverket väljer för att kodsätta de nya 1 900-poängsprogrammen. Under förutsättning att Skolverket sätter koder där de två första positionerna skiljer sig åt för de nya och de existerande yrkesprogrammen, har CSN inga synpunkter på den föreslagna ikraftträdandetidpunkten. I annat fall kommer den föreslagna ikraftträdandetidpunkten dock att ha inverkan på CSN:s förmåga att leverera uppdraget och innebära att andra prioriterade utvecklingsinsatser, exempelvis gällande nödvändig digital förnyelse, inte kan genomföras som planerat.

Gymnasialt utbildningsbevis i komvux föreslås börja utfärdas först från och med den 1 juli 2030. Den senare tillämpningstidpunkten för gymnasialt utbildningsbevis i komvux medför att CSN anser att det är oklart om det ska vara möjligt att tillgodoräkna kurser som är avklarade före ikraftträdandet av de nya 1 900-poängsprogrammen, för att uppnå förutsättningarna för att kunna få ut ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis.

14.8 Konsekvenser för staten

CSN:s kostnader för att hantera ett införande av nya 1 900-poängsprogram är helt avhängigt vilka programkoder Skolverket beslutar om för de nya programmen.

- **Om de två första positionerna i de nya programmens programkoder kommer att skilja sig från existerande programkoder**

REMISSVAR

Om Skolverket väljer en lösning där de två första positionerna i programkoderna för de nya 1 900-poängsprogrammen skiljer sig från de två första positionerna i redan existerande programkoder kommer CSN:s utvecklingskostnader att uppgå till 2,5 mnkr, och kostnaderna för myndighetens årliga administration att öka med omkring 1 mnkr per år. För att myndigheten ska kunna administrera reformen under sådana förutsättningar behöver CSN:s förvaltningsanslag förstärkas med 1 mnkr per år. CSN:s låneram i Riksgälden behöver dessutom utökas med det totala anskaffningsvärdet för IT-utvecklingen.

- **Om de två första positionerna i de nya programmens programkoder inte kommer att skilja sig från existerande programkoder**

Om Skolverket väljer en lösning där de två första positionerna i programkoderna för de nya 1 900-poängsprogrammen *inte* skiljer sig från de två första positionerna i redan existerande programkoder, kommer CSN:s utvecklingskostnader att uppgå till 38 mnkr, och kostnaderna för myndighetens årliga administration att öka. För att myndigheten ska kunna administrera reformen under sådana förutsättningar behöver CSN:s förvaltningsanslag förstärkas med inledningsvis 2,8 mnkr och därefter med i snitt 8 mnkr åren därefter enligt nedanstående tabell.

Kostnad/Anslogsbelastning	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Kostnad för IT-system													
- Kostnadsförd utveckling (förberedelser m.m.)	0,636	1,909	0,318	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
- Avskrivningskostnad	0,000	0,000	2,148	2,577	2,577	2,577	2,577	2,577	2,577	2,577	2,577	2,577	0,430
- Ökad IT-administration under projektiden	2,047	6,140	1,023	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kostnad för ökad administration													
- Utbildningsinsats	0,000	0,000	0,100	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
- Ökad IT-administration IT	0,000	0,000	3,967	3,967	3,967	3,967	3,967	3,967	3,967	3,967	3,967	3,967	3,967
- Ökad IT-administration VS	0,000	0,000	0,420	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650
- Administration handläggning	0,000	0,000	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650
- Ränta Lån i Riksgälden	0,064	0,321	0,522	0,501	0,444	0,386	0,328	0,270	0,212	0,154	0,096	0,039	0,005
SUMMA CSN:s behov av anslagsförstärkning	2,747	8,370	9,149	8,346	8,289	8,231	8,173	8,115	8,057	7,999	7,941	7,883	5,702

CSN:s låneram behöver under dessa förutsättningar dessutom utökas med det totala anskaffningsvärdet för IT-utvecklingen enligt nedan.

Påverkan CSN Lån i Riksgälden													
IB	0,000	5,728	22,911	23,627	21,049	18,472	15,894	13,317	10,740	8,162	5,585	3,007	0,430
Upplåning	5,728	17,183	2,864	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Amortering	0,000	0,000	-2,148	-2,577	-2,577	-2,577	-2,577	-2,577	-2,577	-2,577	-2,577	-2,577	-0,430
UB	5,728	22,911	23,627	21,049	18,472	15,894	13,317	10,740	8,162	5,585	3,007	0,430	0,000

Beslut om detta remissvar har fattats av enhetschefen Jeanette Lundqvist efter föredragning av verksjuristen Petra Hedin och utredaren Joacim Strömblad. I arbetet med remissvaret har även utredaren Viktoria Sarwien samt verksamhetsutvecklarna Lina Olofsson och Sara Söderstedt deltagit.

Jeanette Lundqvist

Petra Hedin

Joacim Strömblad